

MÖRTNÄS FASTIGHETSÄGAREFÖRENING UPA

50 ÅR

Följande beskrivning är tagen ur föreningens protokoll. Namn och siffror är mycket sparsamt medtagna eftersom de ändå inte kan bli kompletta, då många protokoll tyvärr inte är åtkomliga. Det hela ger ändå en liten bild av dels vad föreningen har uträttat genom åren och dels vilka intressen, som i första hand präglat sommarstugeägarna i Mörtlös.

Nils Engström

MÖRTNÄS FASTIGHETSÄGAREFÖRENING UPA, MFF

Rent teoretiskt skulle Mörtlös Fastighetsägareförening kunna vara mer än 400 år gammal om Peder Jonsson från Mörtlös, som under åren 1567 till 1590 var länsmän för Värmdö, kommit på den tanken att bilda en förening.

Nu får föreningen emellertid nöja sig med att ändå ha uppnått den aktningssvärda åldern av 50 år.

1930 Under sommaren 1930 samlades nämligen ett antal sommar- och sportstugeägare i Mörtlös och tillsatte en interimstyrelse, som förde föreningens talan fram till dess första årsmöte,

1931 i Viks pensionat den 9 maj 1931, då följande styrelse valdes: ordf. G Waldén, kassaförvaltare Ernst Schultz, sekr. Ragnar Krüger, v.ordf. H Forte, v.sekr. Viktor Olsson med O Salomonsson, E Paulander och R Söderlund som suppleanter och G Rydell och N Nilsson som revisorer.

Medlemsantalet var vid det första verksamhetsårets början 51 st och årsavgiften 2 kronor plus 25 öre i inkasseringsporto.

Redan under den allra första tiden, innan föreningen ännu hunnit avhålla sitt första årsmöte, hade interimstyrelsen börjat arbeta med några av de frågor, som under flera tiotal år framåt skulle komma att bli mer eller mindre följetongsbetonade i Fastighetsföreningens verksamhetsberättelser.

Man hade bl a gjort framställan till Trafik AB Stockholm-Björknäs, Överståthållarämbetet, Länstyrelsen och Stockholmspressen i avsikt att åstadkomma en sänkning av biljettpriset på busslinjen. (Bussarna hade fram till den 1 aug 1929 inte gått längre än till Eriksvik, men från

detta datum förlängdes busslinjenätet med tre linjer till Värmdö kyrka, Fagerdala och Eknäs).

Vidare hade man bearbetat Mörtlös Tomt AB och dess direktör Lars Backlund angående underhåll och nybyggnad av vägar inom de då bebyggda delarna av Mörtlösområdet.

På årsmötet 1931 beslutades att föreningen skulle hemställa att vägstyrelsen i Värmdö Skeppslags Vaghållningsdistrikt, vars främste företrädare var dess ordf. Axel Odelberg och sekr Landsfiskal Walfred Jonsson, skulle övertaga underhållet av Mörtlös- och Betsedevägarna (nuvarande Älgstigen-Stallvägen), då dessa var de gamla allmänna byvägarna och sålunda inte anlagda i samband med den nyare bebyggelsen.

Årsmötet beslöt också att alla medlemmar skulle betala 10 kronor per år till vägunderhåll och Backlund var villig förbinda sig att i kommande köpekontrakt införa en bestämmelse om att "köpare var skyldig att bidra till underhåll av samhällets vägar".

1932 Under kommande verksamhetsår framkom förslag om en framställan till Konsumtionsföreningen i Gustavsberg om att öppna sommarbutik inom Mörtlösområdet samt till tomtebolaget att upplåta mark till detta. (En sommarbutik uppfördes 1936.)

Vägstyrelsen avslog begäran om att övertaga underhållet av vägen från stora landsvägen till Mörtlös brygga, men förnyad framställan beslutades. Under 1932 anslogs inneliggande vägunderhållsmedel på att förbättra Korpholmsvägen.

Underhandlingar upptogs om möjlighet till 25 öres rabatt på Torbåtarna, om biljetterna såldes genom Fastighetsägarföreningen.

1933 Medlemsantalet hade stigit till 60.

Mörtnäs Tomt AB hade övergått i nya händer. Bolagets nya representant blev dir. Otto Hellman.

Mörtnäs brygga hade reparerats, men Kallvikens brygga ansågs inte behövlig för ångbåtstrafik och kostades därför inte på något.

(Grisslinge havsbad utnyttjades redan före sekelskiftet som badplats. Det blev med åren allt mer känt som ett "havsbad" 1927 t ex sålde Torbolaget en biljett för 3 kronor, som gällde för tur och returresa från Stockholm till Viks eller Mörtnäs brygga och entré till badet vid Grisslingefjärden.

Vid Grisslingefjärden fanns redan vid den tiden två olika badområden. Båda avgränsades i norr av den gamla landsvägen, som då var i bruk. Lilla Grisslingebadet motsvarade ungefär halva stranden av nuvarande allmänna badet. Det ägdes av dir Hellman, men arrenderades ut vissa år. Stora Grisslingebadet eller Grisslinge Familjebad, som det också kallades, omfattade den del av föreningens nuvarande badområde, som låg söder om gamla landsvägen. Det ägdes av dir Köppen och arrenderades också ut.)

Föreslogs att tomtägare inom Mörtnäsområdet skulle erhålla inträdeskort till Lilla Grisslingebadet endast mot skäligt bidrag till kostnader för städning av badet.

För första gången framfördes också förslag om att bilda en särskild Vägförening, som, enligt Tomtbolagets erbjudande, skulle övertaga de årliga vägavgifterna, som tomtägarna enligt kontrakt hade att erlägga.

1934 Man hade ett väldigt arbete med att få in vägavgifterna från Tomtbolaget, som man ansåg inte skötte varken anläggande eller underhållet av vägarna inom området. Man t o m processade mot Hellman för att få överta vägpengarna, men utan resultat.

På årsmötet i Viks pensionat meddelades att Vägstyrelsen vid vägstämma den 3 augusti 1933 beslutat: "Tillstyrktes Mörttnäs Fastighetsägareförenings framställan om intagande till allmänt underhåll av enskilda vägen från Värmdövägen vid Grisslinge havsbad till Mörttnäs ångbåtsbrygga under villkor, dels att 1.000 kronor av föreningen inbetalades för vägens istandsättande, dels att erforderlig mark, jämväl för vägens rätning och breddning i enlighet med upprättad plankarta kostnadsfritt ställdes till vägstyrelsens förfogande."

Lilla Grisslingebadet hade fått ny arrendator. Han hade övertagit badet, men inte några åtaganden om fritt bad för föreningens medlemmar.

1935 Lagom till 1935 års badsäsong erbjöd han medlemmarna att få köpa säsongskort till badet för 6 kronor för vuxna och 3 kronor för barn. Erbjudandet lämnades utan avseende. Istället beslöt man undersöka huruvida tomtägarna hade allmänningsrätt till badstranden.

Vid årsmötet i maj föreslogs att ordna en fest med basar tillsammans med "direktionen" för Stora Grisslingebadet den 10 och 11 augusti. Scoutlägret vid Korpholmen skulle anordna simtävlingar och en eventuell vinst på basaren skulle bilda en grundplåt till ett brandkårsväsende i samhället.

Beslöts också att till Kungl. Generalpoststyrelsen framställa om att få lantbrevbärare i Mörttnäsområdet under sommarmånaderna. (Dittills hade alla tomtägare sina brevlådor uppsatta i långa rader utefter stora landsvägen.)

Föreslogs också att inregistrera föreningen såsom ekonomisk förening, då av allt att döma föreningen av dir Hellman skulle erhålla tomtmark, dels till festplats, dels till hus för brandredskap och kanske även badstrand.

Vägstyrelsens krav om mark för nya Mörttäsvägen hängde nu bara på att en av tomtägarna i Mörttäbacken inte under några omständigheter accepterade någon markavträdelse trots kompensationsmark åt annat håll eller ekonomisk ersättning.

1936 Årsmötet beslöt att bilda "Mörttä Fastighetsägareförening, ekonomisk förening u.p.a." och att på den nya föreningen överlåta samtliga tillgångar och bevilja alla medlemmar fri övergång till den nya föreningen. Medlemsantalet var 74 st och årsavgiften höjdes till 4 kronor.

Den nya Fastighetsägareföreningen bildades den 16 november och därmed hade denna tre ouppklarade frågor att överta från den gamla föreningen:

att få till stånd ett arrendekontrakt för det sk Grisslinge Familjebad,
att bearbeta underhållet av färdiga vägar inom Mörttäområdet
att få Mörttäsvägen att falla under allmänt underhåll.

Den sista punkten föll helt på omöjligheten att få den enda tredskande tomtägaren att ändra inställning. Expropriation var enda utvägen och garantikostnaden för detta på 600 kronor fick föreningen betala.

1937 Årsmötet i maj i Nytorps pensionat i Vik blev det sista som hände detta år. Därefter inställdes alla möten och all verksamhet fram till i

1941 januari 1941, då revisorerna hade kallat till ett extra sammanträde för att ställa till "räfst och rättarting" och få igång verksamheten igen. Och det blev ett verkligt händelserikt år.

Det började redan i januari, då Länstyrelsen beslutat att Mörttä samhälle skulle vara luftskyddsart. Samhället indelades i fem hemskydd. Varje hemskydd behövde en del ma-

terial såsom förbandsartiklar, spjälor, bårstänger, filter, mm och detta måste anskaffas på frivillighetens väg. Föreningen anslog 300 kronor för detta.

Vid årsmötet den 25 maj i Viks folkskola var 50 av föreningens 54 medlemmar närvarande.

Där beslutades att tillsätta en namnkommitté för att ge namn åt vägarna inom samhället. Vidare att stolpar och vägs skyltar skulle uppsättas vid de tre huvudvägarna Mörtnäsvägen, Betsedevägen och Korpholmsvägen.

Det rapporterades att man undersökt möjligheten att köpa ett stort område, som dir Edvard Köppen då ägde. Det begärdes fantastiska 78.000 kronor, varför frågan bordlades. (Köppen utarrenderade sedan flera år en del av området, ungefärligen bestående av föreningens nuvarande badområde, för badning och camping för 2.000 kronor per säsong.)

Under året hann det bli många turer angående badstrandsfrågan för föreningen.

Man hade frågat länsarkitekten om möjligheten att få byta den allmänning, som ligger på berget vid Tjusarstigen, mot motsvarande område vid Grisslingen.

Lilla badet ägdes av Hellman och där upptogs inga badavgifter och det var livligt frekventerat.

Stora badet ägdes av Köppen, vilken utarrenderade området, Det uthyrdes som campingplats och avgift upptogs av den badande allmänheten.

Stora badet hade bytt arrendator och denne var villig att hyra ut en del av badet till föreningen, som i så fall skulle kosta på en inhägnad, uppförande av badhytter och betala ett arrende av 100 kronor för sommaren.

Hellman bjöd ut sitt badområde till föreningen för 10.000 kronor, vilket ansågs alldeles för högt. Det skulle bli 55 öre per kv.fot ($6:25/m^2$).

Tomterna inom Mörttäsområdet i övrigt såldes för 6 öre kv.fot och strandtomterna för 8 öre kv.fot (ca 60 öre resp 90 öre/ m^2).

Inom Mörttä fanns intagen en allmänning mellan Frituna och Älggården omfattande ca 16.000 m^2 . Man föreslog Hellman att han skulle få sälja denna tomt mot att Lilla badet, omfattande ca 1.600 m^2 , fick stå till föreningens förfogande.

Den 29 september rapporterades på ett styrelsemöte att föreningen hade Köppens område på hand till den 1 december. Priset 40.000 kronor omfattade 6,776 hektar.

Vid ett extramöte i Mosebacke restaurant den 23 oktober var ett 60-tal medlemmar närvarande. Där förelåg en skrivelse från länsarkitekten, som trodde på möjligheten att upprätta en byggnadsplan för det s k Köppens tomtområde. Vid utformandet av en sådan plan borde hela strandområdet utläggas som allmän plats, samtidigt som där kunde upptagas ett område för serveringslokal eller dylikt. Det borde kunna bli 15 till 18 tomter ytterligare på 2.500 till 3.000 m^2 .

Tomtområdet omfattade alltså nära 14 tunnland för 40.000 kronor. Ett kontantbelopp på 18.000 kronor skulle vara tillräckligt.

Beslöts att bilda en andelsförening, som skulle handha köpet och tomtförsäljningen. Varje andelstecknare skulle teckna minst fem andelar á 10 kronor. På försökslistan, som cirkulerade på mötet, antecknade sig 35 medlemmar för ett andelsbelopp av 10.500 kronor.

Förslag till stadgar för andelsföreningen var uppgjorda och namnet skulle bli "Föreningen Grisslingebaden u.p.a.".

Denna förening kom att finnas till fram till i mars 1945 under vilken tid den huvudsakligen hade att sköta köpet och tomtförsäljningen.

Den 19 november hölls ett konstituerande möte med ett 70-tal medlemmar närvarande.

Då meddelades att förhandlingarna om det Köppenska tomtområdet slutförts. Vidare att andelar för 20.350 kronor hade tecknats och dessutom hade några tecknat sig för köp av tomter.

Styrelsen kom att bestå av ordf Aron Nilsson och vidare Hjalmar Bååw, Karl Hedlund, fru Lily Malmar och Erik Nothin med Harry Brogren, Edgar Eriksson och Ragnar Honeth som suppleanter och Thure Dahlgren och Georg Lager som revisorer.

Tillträdet till området skedde den 1 december 1941.

Av köpeskillingen på 40.000 kronor skulle erläggas kontant 10.354 kronor och övertagas säljarens lån på bank, 29.646 kronor.

Det Köppenska tomtområdet bestod av en väldig "kvadratisk" yta med ungefärliga sträckningen: 250 meter strand (det nuvarande badet med båtklubbens område), begränsat i öster av allmänna badet - bussgaraget - Konsumtomten. I norr längs Skogsvägen till i höjd med en linje dragen rätt upp från båtklubben.

Köparen erhöll också fiskerätt i Grisslingefjärden.

Under 1942 fick Föreningen Grisslingebaden byggnadsplanen godkänd och i länstyrelsens beslut sägs att "området söder om Värmdövägen är upptaget som allmän plats och lämpar sig väl för bad. Inom detsamma har upptagits ett område för byggnad, avsedd för serverings- och samlingslokal samt postkontor eller dylikt. Området norr om Värmdövägen är uppdelat i 16 tomter, varav två reserverats för butiker."

Väggkostnaderna inom området, Badvägen och Granstigen, blev betydligt dyrare än beräknat genom erinringar från vägstyrelsen angående uppfartsvägen från stora landsvägen. (Tidigare gick Mörttäsvägen förbi Konsum rätt igenom Östra affärstomten ner mot parkeringen vid badet.)

Med ledning av detta beräknade man tomtpriserna så att de endast skulle täcka kostnaderna för områdets exploatering samt en snäv marginal för oförutsedda utgifter.

Den egentliga vinsten för framtiden för föreningens medlemmar och den på orten i övrigt bosatta befolkningen bestod alltså i att badstranden vid Grisslingefjärden för all framtid blev deras egendom.

Vid årsskiftet 1942-1943 hade åtta tomter försålts och köpare antecknat sig för ytterligare två.

Man hade under året avverkat en del träd på området och för detta fått 1.800 kronor.

Vid slutet av år 1943 var alla 14 tomter sålda och i januari 1944 var vissa ägoutbyten med gamla Mörttäsvägen klara så att även de två butikstomterna kunde säljas.

Vid ett möte med andelsägarna den 26 april 1944 meddelades att alla tomter var sålda och betalda och att man skulle förbereda föreningens likvidation. Först skulle emellertid andelsägarnas hela insats jämte 5 % ränta komma att utbetalas.

En del arbeten återstod ännu innan tomtaffären var helt uppklarad, så vid årsmötet i maj 1944 utsågs Fastighetsägareföreningens styrelse att även fungera som styrelse för Grisslingebaden till dess denna förening kunde upplösas.

Det kanske viktigaste arbetet som återstod var att erbjuda alla som var medlemmar i Fastighetsägarföreningen att få teckna servitut i Grisslingebadet. Det var ett erbjudande som endast skulle ges en gång och ej komma att upprepas. 140 st utnyttjade detta tillfälle, där det sägs att "Servitutsavtal är träffat för fastighetsägare sålunda att ägaren av fastigheten Mörtlös 1:.... berättigas att för all framtid mot en årlig avgift icke överstigande 5 kronor använda fastigheten Mörtlös 1:484 söder om nuvarande landsvägen Gustavsberg - Värmdö Kyrka såsom badplats för sig och sin familj".

På detta sätt begärde föreningen servitut för badet för att förhindra att i framtiden eventuella spekulationer beträffande området till äventyrs kan komma till stånd.

1942 Därmed åter till 1942 och Mörtlös Fastighetsägarförening.

Inom föreningen diskuterades att köpa tomten där dansbanan var belägen. (Det var den västra halvan av bussbolagets nuvarande tomt.)

Kontrakt skrevs med fru Ester Frisk, som hade kiosken och tomten ovanför Lilla badet, om arrende av försäljningsrättigheten på föreningens badstrand för 400 kronor vari in-

gick att inkassera entréavgifter för icke medlemmar och att sköta renhållning av strandområdet.

Det diskuterades om man skulle ordna provisoriska eller permanenta badhytter redan till sommaren 1942. Man biföll emellertid att två medlemmar fick placera var sin egen hytt på anvisat ställe för en avgift av 10 kronor för sommaren.

Vid årsmötet beslutades om en höjning av årsavgiften till 6 kronor. Man beslöt också att sätta upp två provisoriska badhytter istället för den tidigare planerade entrébyggnaden med kiosk-, omklädnads- och effektförvaringsutrymme.

Vidare antogs ett anbud från Hellman om plogning av vägar inom Mörttäsområdet. Plogning med bil (chaufför och en man) 7 kronor/tim eller plogning med två hästar och körkarl för 4:50 kronor/tim.

Meddelades att man nu i ett år framfört önskemål till Trafik AB Stockholm-Björknäs-Värmdö om att få regnskydd vid hållplatserna Grisslinge och Betsedevägen (nuv. Älgstigen).

Detta år ordnades föreningens första midsommarfest. Den arrangerades på den egna badstranden.

Den årliga vägsynen återupptogs efter föreningens 4-åriga verksamhetsavbrott.

Förhandlingar upptogs med Svea Ingenjörskår, som åtog sig att till vintern, som ett övningsarbete, utföra pålningsarbeten för en kommande brygga vid badet.

Det hade påtalats att vissa personer utnyttjade fisket i de Mörttä tillhöriga fiskevattnen på ett otrevligt sätt. För att få ordning på detta föreslogs att bilda en fiskeriförening med tillstånd av markägaren Hellman.

Förslag väcktes också att föreningen skulle övertaga vägunderhållet i Mörtlös.

1943 Vid årsmötet höjdes årsavgiften till 8 kronor.

Föreslogs att bilda en fiskesektion. Hellman hade förklarat sig villig att underteckna en överlåtelse på föreningen av Mörtlös gård tillhörande fiskevattnen i och för sportfiske under 5 år.

1944 En uppgörelse hade träffats med Hellman om att föreningen skulle övertaga väghållningen från den 1 jan. 1944. Nyanläggningar av vägar skulle ej tillkomma föreningen att utföra. Inte heller färdigställande av påbörjade vägar. Hellman gav föreningen rätt att från dennes grustag inom Mörtlös tomtområde, så länge dessa var i drift, inköpa grus och fyllning tillgällande dagspris.

Avloppsanläggningar i Mörtlös diskuterades. Vissa avloppsledningar till Västerviken var redan planerade eller beslutade. Frågan om avlopp i Grisslingefjärden hade ställts på framtiden. Hälsovårdsnämnden ville ha ett samarbete i dessa frågor. En skrivelse sändes till Stockholms Läns hälsovårdsnämnd, där föreningen starkt ifrågasatte planerade avloppsanläggningar dels med avlopp i Västerviken och dels i Grisslingefjärden, bl.a. med motivering att bebyggelsen i Mörtlös till övervägande del utgöres av sport- och sommarstugor på skogs- och bergstomter, där avloppsledningar varken syntes erforderliga eller ekonomiskt genomförbara.

Vid årsmötet i Stockholm i mars meddelades att föreningen vid årsskiftet hade 207 medlemmar.

För första gången beslutades om ett arvode till styrelsen, 150 kronor.

Beslöts att tillsätta en vägkommitté på 3 man: Hjalmar Bååw, V Larsson och Harry Brogren med Erik Ekström och Helge Ytterberg som suppl. Som fiskeritillsyningsmän inom fiskerisektionen utsågs Erik Ekström och Helge Ytterberg. Sektionen hade ca 70 medlemmar.

På initiativ av Elis Öberg och Nils Jansson hade man under året inhägnat ett område väster om badstranden för båthamn och iordningställt en båtbygga. Beslutades att fastställa en årsavgift för båtplats och upplagsplats till 10 kronor för medlem och 15 kronor för utomstående. Avgiften gällde endast roddbåtar.

Till midsommarhelgen hade bussbolaget upplåtit Grisslingedansbana till föreningens disposition.

Under sommaren bekostade föreningen 10 kubikmeter sand till badplatsen vid Västerviken.

Beslöts också att istandsätta den lilla stuga inom badområdet, "Paradiset", till bostad åt badmästaren. För första gången anställdes en badmästare, som under sommarsäsongen skulle sköta simundervisningen för barnen, lämna ut säsongskort till medlemmar och sälja entrébiljetter eller säsongskort för icke medlemmar och sköta renhållningen inom badområdet. I ersättning fick han bl.a. en viss summa pengar, fick driva kioskrörelsen och bo gratis i "Paradiset".

Föreningens första simpromotion avslutade den första riktiga badsäsongen inom det egna området.

1945 Vid årsmötet i Stockholm rapporterades att "Föreningen Grisslingebaden upa" hade avvecklats. Vid årets slut hade föreningen 215 medlemmar av totalt ca 290 tomtägare inom Mörtnäsområdet.

Arsavgiften sänktes till 5 kronor, men istället fick medlemmarna köpa sägonskort till badet för 3 kronor.

Midsommarfesten avhölls på den då obbyggda tomten, "Snibben" kallad, i hörnet Västerleden - Älgstigen, där en dansbana uppförts.

Detta år tillkom en "dagslända" under omfattande organisatoriska former. Efter mycken diskussion var man överens om att bilda en särskild ungdomsförening.

Konstituerande möte i "Grisslinge Ungdomsförening" hölls den 14 augusti i Templarlokalen i Vik kl. 19.30.

Närvarande ett 50-tal yngre och äldre.

Tanken var att bilda en förening som tillvaratog Grisslinge-ungdomens intressen. Programmet skulle vara "simning, idrott och annan förströelse".

Beslöts att bilda en förening, "Grisslinge Ungdomsförening", med enbart ungdomar i styrelsen.

Föreslogs att köpa "Mormors äng". MFF fick i uppdrag att förhandla med markägaren.

Medlemskapet för aktiva skulle vara 7-24 år uppdelat i juniorer och seniorer med gränsen vid 14 år. Äldre personer kunde bli passiva medlemmar.

MFF beslöt att bilda ett Ungdomsråd, som kunde biträda och hjälpa Ungdomsföreningens styrelse.

1946

Vid årsmötet i Stockholm beslöts om oförändrade båtavgifter, men att endast medlemmar skulle äga tillträde.

Beslöts att hålla årsmöte vartannat år i Mörtlös och Stockholm. (Ett beslut som inte efterlevdes.)

Nya båtbyggare färdigställdes vid Västerviken och Grisslingen.

Fiskesektionen hade 77 medlemmar. Under våren inplanterades i fiskevattnen 60.000 gäddyngel. Denna inplantering hade man avsett att fortsätta med under ytterligare ett par år.

Under året uppfördes 4 badhytter inom badområdet.

1947 Vid årsmötet i Viks folkskola beslutades att höja avgiften till 7 kronor och istället slopa den särskilda badavgiften.

Föreningen hade vid årsslutet 263 medlemmar.

Fiskesektionen hade 75 medlemmar. De planterade in 100 000 gäddyngel.

Under sommaren flyttades dansbanan till sin nuvarande plats vid Västerviken.

Köptes 12 lass sand till badet vid Grisslinge och 2 lass till Västerviken.

1949 Föreningen erhöll en redogörelse över en utredning inom jordregisterenheten Mörtnäs nr 1.

"Inom Mörtnäs nr 1 finns 8 av länsstyrelsen godkända avstyckningsplaner och 2 fastställda byggnadsplaner. Antalet i jordregistret upptagna fastigheter uppgår till 491. Med få undantag är de avsedda för bostadsändamål. I många fall innehaves två eller flera intill varandra belägna bostadsfastigheter av samma ägare och utnyttjas tillsammans såsom en enhet. Antalet med bostäder bebyggda fastigheter uppgår till omkring 350. Endast 70 å 80 av fastigheterna torde vara bebodda året runt. Från och med 1944 övertog Mörtnäs Fastighetsägareförening av huvudexploatören ansvaret för underhållet av samtliga då befintliga enskilda vägar och allmänna platser samt båtbygggor inom området".

1950 Vid möte den 3 februari, med representanter för såväl föreningen som kommunen angående vatten och avlopp och badet, framkom för första gången officiellt frågan om ett samgående, så att man sammanslår de två baden för att kunna åstadkomma en högre standard på badet. Bland annat för att kunna bygga ett ordentligt hopptorn.

Föreningen svarade prliminärt ja på frågan om ett samgående.

Dessutom meddelades att kommunen just den 3 februari 1950 tillträdde de allmänningar, som Hellman haft. Köpeskillingen var 16.000 kronor.

1951 Under 1940-talet hade båthamnen underhållits av Fastighetsägareföreningen. Av olika skäl ansågs det lämpligt att båtägarna själva övertog skötseln. För detta ändamål bildades den 26 augusti 1951 Grisslinge Båtklubb.

1952 Fiskesektionen beslöt att bli självständig och ombildades till Mörtlös Fiskevårdsföreningen, med ett medlemsantal av 56 st. Som styrelse fungerade Helge Ytterberg, Erik Ekström och Alf Mohlin.

Vägfrågorna har under året avförts från Fastighetsägareföreningen. Mörtlös Vägförening har trätt i funktion med egen styrelse vars ordförande blev poliskommissarie J O Johansson.

Kommunen bidrog med 1.000 kronor till badet mot att få utlämna frikort till i kommunen mantalskrivna personer.

1957 1957 hade man återigen förhandlingar med kommunen om ett samgående av Grisslingebaden.

Föreningen lämnade fram ett 10-punktsförslag till kommunen med vissa villkor för förutsättning att med nyttjanderätt upplåta sitt strandområde. Den viktigaste punkten var att föreningen skulle från nyttjanderättsupplåtelsen undantaga

ett område utefter badstranden, räknat från badmästarstugan, avsett att användas av föreningsmedlemmar och deras familjer såsom badplats.

De tio punkterna:

1. 80-100 meter eget område.
2. Området iordningställes på samma sätt, som det övriga området vad beträffar såväl strand som bad.
3. Hytter iordningställes i erforderligt antal.
4. Området inhängnas; även egen ingång.
5. Fri entré till "allmänna" badet för familjemedlemmar och gäster.
6. Fri bil- och cykelparkering för föreningens medlemmar.
7. Området rengöres etc utan kostnad.
8. De "allmänna" toaletterna och anordningar disponeras.
9. Simlärare disponeras (ev mot mindre avgift).
10. I styrelsen för badet bör föreningen representeras så att dess intressen kan tillgodoses och som jämbördig part gentemot kommunen ingå i styrelsen.

1959 1959 tillbyggdes badmästarhuset med två meter för att få plats med en mindre sovkmammare.

Kommunen bidrog med 2.000 kronor till badet.

1960 Under många år hade det diskuterats huruvida föreningens strandområde skulle såsom dittills användas som ett allmänt friluftsbad, drivet av föreningen, eller som kommunbad, drivet av Gustavsbergs kommun.

Vid extramöte i februari beslöts att badet från och med sommaren 1960 inte skall hållas öppet för allmänheten, utan föreningens enda inkomster kommer att utgöras av årsavgifter och försålda säsongkort.

Badet inhägnades för en kostnad av 8.218 kronor.

Årsavgiften höjdes till 15 kronor.

Antalet medlemmar var 216 plus Dövstumföreningen och Konsum. Av dessa var 16 skrivna i kommunen.

Enligt en undersökning efter 1959 års fastighetslängd fanns det 396 fastighetsägare. Av dessa var 303 sommargäster och 93 mantalsskrivna i kommunen.

I fråga om ägaderättsförhållandena till mark inom Mörtnäsområdet har en undersökning gjorts:

Direktör Hellman ägde ursprungligen två hemman i Mörtnäs, Mörtnäs 1:4 och 1:17. Kommunennköpte 1950 av Hellman vad som återstod av 1:4. Av kartor framgår att det 1960 fanns delar av 1:4 på minst 10 ställen.

Inom Mörtnäsområdet fanns 16 sk allmänna brunnar. Det framkom att underhållet av dessa ålåg dem som nyttjade brunnarna som vattentäkt.

1961 Kommunen presenterade en räkning på 2.500 kronor avseende ett stängsel, som 1957 uppsattes längs västra och norra sidan av båtklubbens område. Stängslet var beställt av en senare avflyttad medlem i klubben. Denne hade muntligen meddelat båtklubben att ersättningen skulle ordnas genom kommunens försorg. Så blev det nu inte.

Föreningen avsade sig givetvis allt ansvar för denna fråga, som kom att skapa en något dyster stämning mellan de två föreningarna under några år framåt, tills man slutligen enades om att båtklubben skulle betala en arrendesumma av 600 kronor per år. Klubben hade tidigare under alla år fått utnyttja strandområdet utan kostnad.

Vid årsmötet i Medborgarhuset i Stockholm meddelades att Kungl. Maj:t bifallit en ansökan från Mörttnäs Vägförening om 40 km/tim inom Mörttnäsområdet.

Under året uppfördes 10 nya badhytter. Det blev då sammanlagt 18 hytter. (Radhusen vid Älggårdsvägen var under byggnad.)

1962 Det fastslogs att ägare av de nybyggda radhusen inte kunde få bli medlemmar, då fastigheterna ägs av en juridisk person, en bostadsrättsstiftelse. De får hänvisas till möjligheten att förvärva säsongkort.

1963 Vid årsmötet höjdes årsavgiften till 20 kronor och avgiften för säsongskort till 30 kronor. Hyran för badhytt blev oförändrat 50 kronor.

1964 Under året skrevs det första 3-åriga arrendeavtalet med Grisslinge Båtklubb.

Vid årsmötet höjdes avgifterna åter till 25 resp 35 kronor.

För andra gången höll föreningen sin midsommarfest på "Mormors äng". (Den enda nu återstående obebyggda åkermarken från den gamla Mörttnäs gårds tid. Till en bit in på 1900-talet kallades den "Svedjelandet".)

Föreningen frågade kommunen om möjligheten att få försälja den del av fastigheten l:484 vid hörnet Granstigen-Skogsvägen, som inte avsattes till tomtmark 1942. Den är på 3.500 m². Begäran avslogs emellertid, då marken är upptagen som "parkområde".

Utefter hela badmästarhusets längd, 6 meter, gjordes en tillbyggnad på 2 meters djup under ett långt snedtak.

1965 Vid en tolkning av stadgarnas § 3 framkom att fastighets-ägare, som är juridisk person, t ex förening, bostadsrättsstiftelse eller aktiebolag, kan erhålla medlemsskap. Bostadsrättsstiftelsen är medlem och får företrädas av en röst.

Vidare tolkades att för tillträde till badet får tillfällig gäst hos fastighetsägare utnyttja dennes medlemskort. Stadigvarande gäst, t ex hyresgäst, måste däremot lösa säsongskort.

Gustavsbergs Konsumtionsförening tillskrevs i anledning av att Grisslingebutiken från och med detta år borttagit sortiment som småverktyg, redskap, enklare båt- och byggnadsmaterial, cement, färger och sybehör.

En undersökning gjordes om möjligheten att ordna ett hopp-torn på grundet utanför badbryggan.

Vid ett möte tillsammans med Gustavsbergs hälsovårdsnämnd konstaterades

att kommunen vid Västerleden vill få en tillfällig rening av avloppsvattnet med sandfilter,

att man i Mörtnäsviken av Torsbyfjärden har kostat på 200.000 kronor på ett reningsverk enligt trekammar-systemet. Vid kraftiga regn sker emellertid en över-spolning med utebliven rening. Avloppstrummorna skall flyttas ut på ett djup av 10 meter.

att inget utsläpp tillåtes i Grisslingeviken. De 66 aktuella fastigheterna har trekammersystem, som töms årligen och står under hälsokontroll.

Styrelsen beslöt att uppmana Vägföreningen att utarbeta ett förslag till numreringsplan för vägnummer, vilken kan tillställas kommunen för godkännande.

1966 Dansbanan var vandaliserad sedan ett par år. Den revs nu. Samtidigt skickades en skrivelse till alla Mörtnäsbor att lämna bidrag till finansiering av en ny, vilken beräknas kosta 7.000 kronor.

Föreningen tillskrev kommunen och gjorde anspråk på den nybildade ön utanför båtklubbens område.

1967 Ett nytt 3-årigt avtal träffades med Grisslinge Båtsällskap, som det numera heter. I detta skrevs att båtägare inte behöver vara medlem även i Fastighetsägareföreningen, men att båtklubben betalar ett belopp som motsvarar avgiften för säsongskort, vilket berättigar till bad och parkering på föreningens parkeringsområde. Arrendesumman på 600 kronor bibehölls.

Under året byggdes ytterligare 5 nya badhytter.

1968 Årsavgifterna höjdes till 30 kronor, säsongskorten 40 kronor och avgiften för badhytt till 60 kronor.

Kommunen genomförde vägnumreringen inom Mörtnäsområdet.

1969 Vid årsmötet höjdes återigen årsavgiften och säsongskorten till resp 35 och 45 kronor.

(Betsedevägen bytte namn till Stallvägen.

Vår lokala postfilial hos fru Flodmark drogs in.)

Den nya dansbanan, som kostat omkring 10.000 kronor, invigdes vid midsommar.

1970 Avgifterna höjdes igen. Det blev en rejäl ökning till resp 50, 60 och 70 kronor. Nya allmänna badhytter byggdes. Av de 209 medlemmarna bor 31 permanent i Mörtnäs.

- 1971 En ny kiosk byggdes.
Ett nytt 3-års arrendeavtal träffades med Båtsällskapet. Kommunen har svarat på förfrågan från 1966 angående den nybildade ön utanför båtklubbens område. Äganderätten är osäker. Troligen är flera fastighetsägare delägare av ön.
- 1972 Båtklubbens arrende kvittades mot utfört arbete från och med detta år.
En av flaggstängerna vid badet har tagits ned av säkerhetsskäl.
- 1973 Kanske en ny tid bröt in i Fastighetsägareföreningens historia? Från detta år kom för första gången mer än en ledamot av styrelsen att hämtas från de permanentboende. Med undantag för de första 6 åren och några gånger i slutet av 1940-talet har i stort sett alla årsmöten hållits i Stockholm. Från 1973 har de nu hållits på "hemorten".
Två nya flaggstänger till badet har inköpts.
Föreningen har under en lång följd av år haft en rad permanenta aktiviteter: Årsmöte i april-maj, vårstädning av badstranden i slutet av maj, midsommarfest med lövning, resning och dans kring midsommarstången och ofta på kvällen fest på dansbanan, simundervisning under 6 veckor som avslutas med en simpromotion med lekar och tävlingar och ofta en höstfest i augusti på dansbanan. Under sommaren har det gått att ta simborgarmärket och för året jubilerade 3 medlemmar med att avlägga provet för 40:e gången.
- 1974 Fastighetsägareföreningen fick ta del av en skrivelse från Vägföreningen till kommunen angående belysningen i Mörtnäsområdet. (Grisslingeområdet fick sin första vägbelysning 1940 och Mörtnäs strax efter.) Vägföreningen hade räknat på kostnaden att få vägbelysning inom hela området. De 2 belysningsföreningarna, som på frivillig grund svarar för belysning inom delar av området, Mörtnäs-

och Grisslinge Vägbelysningsförening har resp 80 och 50 medlemmar och 40 resp 37 ljuspunkter. 130 medlemmar driver alltså 77 ljuspunkter. Enligt en grov projektering skulle det fordras 280 ljuspunkter totalt för Vägföreningens 375 medelemmar. En ljuspunkt per 50 m vägsträcka skulle gå på 140-150.000 kronor. Driftkostnaden med underhåll ca 22.000 kronor per år.

Vid det första årsmötet i fritidslokalen i Mörtlös informerades om den pågående nedläggningen av vatten- och avloppsledningen mellan Gustavsberg och Hemmesta, som just går genom Mörtlösområdet.

1975 Vid årsmötet framkom att ett företag fått i uppdrag av kommunen att projektera nya vatten- och avloppsledningar utefter vissa vägar inom Mörtlös. En del fasigheter utmed Västerleden har fått sitt vatten förstört och där måste något göras.

-1973 års taxering ändrades av taxeringsnämnden. Efter överklagande har Länsskatterätten uttalat: att föreningen "inte anses bedriva ekonomisk verksamhet. Något avdrag för underskott av rörelse kan därför inte ifrågakomma. Det av föreningen åt medlemmarna tillhandahållna friluftsbadet får betraktas såsom en för deras personliga räkning avsedd gemensamhetsanläggning i byggnad som ägs av föreningen".

1976 I februari hölls ett möte i Viks skola med ca 300 närvarande. Värmdö kommun hade tagit initiativet till ett informationsmöte med anledning av att de givit VIAK i uppdrag att projektera ett förslag till områdesplan för Mörtlös bestående av en förtätning av fastigheterna och en ur trafiksäkerhetssynpunkt lämpligare vägsträckning inom området. Det stora antalet närvarande visar på vilket enormt intresse som dykt upp sedan stamledningen för vatten och avlopp nu dragits rätt igenom området. Själva informationen blev väl inte riktigt vad man hade hoppats. Det framkom

varken några tids- eller kostnadsuppgifter. Man fick inte ens riktigt klart för sig varför denna områdesplan kommit till.

I september månad hölls i Gustavsbergsteatern ytterligare ett välbesökt möte om planfrågorna. Denna gång var det arrangerat av föreningen tillsammans med Mört-näs Vägförening. Utöver eventuell ytterligare information i ämnet hade mötet även till uppgift att få fram en kontaktgrupp, som tar reda på vad fastighetsägarna inom de olika delarna av samhället önskar. Till kontaktgrupp utsågs de 9 styrelseledamöterna i de båda föreningarna och därtill ytterligare en representant för de sommarboende, för att få en bättre balans.

Vid årsmötet höjdes avgifterna så att årsavgiften blev 60 kronor och säsongskorten och avgiften för badhytt 75 kronor.

För första gången kom styrelsen att bestå av fler permanent- än sommarboende ledamöter.

1977 Sommaren, med det sämsta vädret i "mannaminne", gjorde att badet fick vara outnyttjat större delen av säsongen. Men i gengäld har badet upprustats ordentligt. Badbryggan har både fått ett nytt bärlager och ett nytt däck och badstugan "Paradiset" och kiosken fick en utvändig målning.

Vid årsmötet höjdes årsavgiften till 75 kronor och avgiften för säsongskort och hyran för badhytt till 90 kronor.

Föreningen har 28 badhytter för uthyrning.

Med anledning av att Värmdö blivit en storkommun har vägnamnen setts över, vilket fått till följd att 4 av Mört-näsområdets vägar måste byta namn. Det gäller Badvägen, Granstigen, Skogsvägen och Ekorrvägen. Samtidigt vill föreningen passa på tillfället att byta ut namnet på Solbacken, för att undvika alla missförstånd som kan uppstå med kursgården Solbacken.

1978 Även detta årsmöte ansåg det nödvändigt att höja avgifterna. Nu till 80, 100 och 100 kronor.
Under året har dansbanan fått en ny estrad.

1979 Liksom vid tidigare årsmöten var man även denna gång nödd att höja avgifterna till resp 100, 110 och 110 kronor.
Därtill kom för första gången en särskild utdebitering av 25 kronor per medlem att täcka fjolårets förlust.

Föreningens medlemsantal har under alla år hållit sig nästan konstant. Under de första 10 åren varierade det mellan 50 och 75 medlemmar. Från 1941, då badet inköptes, har medlemsantalet hela tiden pendlat mellan 210 och 235.

Föreningen har väl i huvudsak sett det som sin uppgift att förvalta badet med allt vad det innebär av arbete att reparera och underhålla badmästarstugan, badhytter, bryggor, kiosk, flaggstänger, stängsel och grindar, parkeringsutrymmen mm.

Vidare att under sommartid anställa dels en badmästare, som sköter om badet, säljer säsongskort, tillser att inga obehöriga slipper in och som fungerar som badvakt och dels en simlärare, som ordnar simkurser för barn i olika åldrar och lär ut vattenvana för de allra yngsta.

Föreningen har också tagit som sin uppgift att årligen ordna ett midsommarfirande och att bygga och underhålla dansbanan och att där hålla ett par fester under sommartid.

Under åren 1944 till 1952 sköttes också vägfrågorna av fastighetsägareföreningen, men dessa har ju nu helt övertagits av Vägföreningen.

Vatten- och avloppsfrågor har väl under alla år från och till disputerats inom föreningen, men nu under de sista åren har dessa frågor fått en synnerlig aktualitet och kommit att utgöra en stor åretsborða för föreningen. Planfrågorna i stort dominerar också helt intresset hos alla Mörtnäsbor.

Medlemsvärvning har också i alla år stått på dagordningen. Reellt sett har föreningen ständigt minskat sin andel av samhällets in-
nevånare samtidigt som andelen permanentboende ständigt ökar.
Det bör kanske vara en tankeställare för framtiden.

Genom att planfrågorna i större utsträckning införts på föreningens program har dess intresseområde blivit större och detta i kombination med en kanske modifierad form av medlemsavgift bör kunna skapa förutsättningar för ett betydligt utökat intresse för medlemskap.

Mörtnäs i maj 1980